

צאצאית הכנענים

(המשך מעמוד 15)

עולה העברית. באותה התקופה פעלה בצרפת התנועה הצרפתית הפרו-גרמנית. שנקרא ראה "הפעולה הצרפתית". האם אין בזה חיכוך של הימוץ הרי קיצוני באירופה?

לקבוצת שמאל בצרפת היום קוראים גם פעולה ישירה. אני מכחישה מכל וכל שאני היה בעל נטיות פאשיסטיות, כניכול. הוא הושפע

השקפתיו של אבי הם התשובה לכך. איפה היו נקודות ההסכמה מה והמחלוקת של רטוש וחרו? המגע בין רטוש לבין חורון החל ב-38 על רקע אידאולוגי, ולא אירגוני. רטוש חי בארץ, והיה האידאולוג של "לח"י. הוא הגיע לחורון, שחי בפאריס, דרך חבר משותף. שניהם כוננו בשם

מרגלית שינער בביתה

אין סימנים של פולחן. פסלים או מפות

הגנאי, כנענים" — שם שהמציא אבר-הם שלונסקי. רטוש התעלם מההיסטוריה היהודית בין תקופת הבית השני והעליה הראשונה. חורון קיבל את העובדה ש"זו איננו מדוייק. רטוש הגיש תזכיר רעיוני לאברהם (יאיר)" שטרן. והיתה לו השפעת-מה על כמה מראשוני לח"י.

ההרעיונות של גאריבאלדי ותנועת האחדור האיטלקי של המאה ה-19. הוא האמין בעקרונות של המהפכה הצרפתית. וראה בצרפת את הדגם של אומה מורנרנית. אילו ישראל היתה כובשת ב-1948 את גבולות 1967, וניגשת למלאכת הקמת מדינה שוויונית לכל תושביה, היו נמנעים הקורבנות, והיה נמנע הכיבוש והשעבוד של עמים אחרים — זה לא פאשיזם!

● ומה עם לאומים במרחב הזה שרצו בזכות משלהם להגררה עצמית?

אבי ראה פיתרון ברור לכל תושבי הארץ. כולם יצטרפו להקמת האומה העברית החדשה. הוא כמוהו לא התכוון לגירום של הערבים. מכיוון שעברי יכול להיות גם אדם שאינו ממוצא יהודי. קרי: עברי בעיניו הוא ישראלי של היום. עברי/ישראלי הוא אדם הושב בטריטוריה הממויימת הזאת.

■ ■ ■

● אילו גבולות צייר חורון? בשלב ראשון — ישראל רבת. אבי קיבל את הכיבוש של 1967, ורצה שוויון מלא לכל התושבים, כולל שרות צבאי משותף. בשלב השני — "ברית-כנען". הכוללת את לבנון המארונתית והררהרוזים. ובשלב השלישי — "ברית הקדם". ברית בינינו לבין הארצות השכנות (לבנון, סוריה, ירדן, ועיראק). זוהי השקפה מרחיקת-לכת. הרואה כינון שלום לא רק לטווח קצר. כאשר תכל מערכת בריתות כרוח זו, נחדל מלהיות נטע זר במזרח התיכון, וכאשר נחדל מלהיות חברה ברלנית יהודית, ונפתח את האפשרויות לשיר תוף-פעולה ממש עם התושבים הלא-יהודים. גם להם יהיה אינטרס להיות חלק אינטגרלי של המדינה.

אבי היה אומנם בעד סיפוח, אבל לא היה גיועני. הוא הביע רעיון פאן-עברי, מול הרעיון הפאן-ערבי.

● זה ריאליזם? הבעיה היא לא גבולות, אלא מהות. הבעיה היא הוצאת המרחב כולו מתפיסת-עולם של מיידיהינים. גם אצל היהודים וגם אצל המוסלמים.

אבי לא נתן מירשמים לפעולה מיידיה, אלא חזה את השלום העתידי הרצוי. העסיקה אותו תמיד הבעיה של השלום, והבעיה של מהותנו, אחרי שהציונות תמצא את עצמה. לפני בעיה זו אנו עומדים היום, כאשר הציונות אומנם עומדת לפני שוקת שבורה. אבי חשב שהימצאותם של לא-יהודים במדינה דינה תכריח את היהודי לחשוב אחרת. אם אנו עדים להתחזקותה של תופעת הפאשיזם היהודי — פיתרונות כרוח

קיימים יהודים, ואת תפקידם כממשיכי התרבות העברית העתיקה. את העליה בשנות ה-50 ראה רטוש כפלישת זרים. הוא רצה לשמור על הישוב כפי שהיה. כאן ראה חורון את רטוש כאישיות פאנאטית, ולא הסכים איתו. חורון חשב שצריך לפתוח את גבולות המדינה לכל היהודים הרוצים לבוא, אבל הגבולות גם צריכים להיות פתוחים ללא-יהודים.

את אבי הייתי מגדירה כאדם ראציד נלי. המוכן לקבל שינויים בדיעותיו לאור המציאות המשתנה.

● מה מסתתר מאחורי ה"שמות האליליים, ובניקוד המי-תוס על הריקודים סביב עשי-תורת?"

איפה הם רקדו? בכסיתו כל הסיפור הוא הבלי-הבלים! שאול טשרניחובסקי, המשורר, שאינו חשוד בסטיה כלשהי, כתב על אלים יווניים לנוכח פסל אפולו. האם העלה זכר לאפולו? כל הסיפור המערבית רוויה בשמות אלים יווניים ורומאיים, בעוד הסופרים הם נוצרים טובים. האלים באים להביע הקבלה סיפרותית למיתולוגיה הקלאסית, היוונית והרומית. וצריך לתפוס אותם רק במישור הדימוי. זהו עיברות של הפנתאון הקלאסי, בשאיפה להעי שיר את התרבות שלנו. למה לדבר על אפולו, כשיש לנו שימושן? למה אפרו-דיטה, כשיש עשתורת? למה זאוס, כשיש בעל? גם לנו היה עבר פגאני. והרי התנ"ך מלא בשמות האלים!

● אילו רעיונות עיקריים נראים לך רלוונטיים למצב היום?

הרעיון הבסיסי שאותו הגה אבי — לא רק שהוא רלוונטי, אלא מוכח בתופעות תרבותיות וחברתיות איך ספור!

אדריכל פורה ביותר כמו רם כרמי מדגיש את מקורות ההשראה שלו בארכיטקטורה העתיקה של האיורו היסטיכוני. (המשך מעמוד 29)

כשאנחנו "מסדרים" אותך, אתה מרוויח

גרפיקאי, פרסומאי, בעל עסק: בפעם הבאה כשתזדקק לשרותי סדר צילום פנה אלינו. אין לך מה להפסיד מלבד תעריפי סדר גבוהים!

צפריד רוני, סדר צילום בצפון העיר
רח' בובליק 15 ת.א. 447363 וגם ברעננה. אחוזה 142, 052-447985

שולה

השתלת ציפורניים מלאכותיות כשיטה אמריקאית — ביריים וגם ברגליים וכן השתלת ריסים. גם ציפורן טבעית סדוקה או שכורה מתוקנת אצלנו, ונהיית — כחדשה!

תליאביב, המלך גזר' 72
טל. 282969, 284919, 295318

איתן עמיחי הדברת מזיקים

בע"מ מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 6-5-790114 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

למחזיקי ישראלכרט

חיג נילכרט, 03-287651

למסירת מודעות לוח, מודעות מסגרת ומודעות משפחתיות בשעות 8.30 - 17.00

גרפיקאי/ת

את/ה יודע/ת מה זה סדר-צילום. תענוג יקר. עכשיו אותו סדר בפחות כסף. כשתשמע/י את מחיר המינימום הראשון שתשלמי/י אצלנו - תשמחי/י שהכרנו רוני צפריד 03-447363

תן טרמפ לחייל

עדיה והכנענים

על דרכו של עדיה גורביץ כותב אורי אבנרי, שהקדיש לכנענים פרק במהדורה העברית של סיפרו "מילחמת היום השביעי":

אי-אפשר להבין את גורביץ נכונה אם מנתקים אותו מרקע תקופתו. התעלמות כזאת מסלפת את מועלו. כאשר הופיעה החוברת "שם - ביטאון הפעולה העברית" בצר-פתית, בפאריס של ראשית 1940, היה לשם הזה מסר חד-משמעי. הוא חיכה במתכוון את "הפעולה הצרפתית". שהיתה המיפלה הפאשיסטית והפרו-גרמנית של צרפת.

הרעיונות של גורביץ צמחו באירופה של שנות ה-30. שבה נראה הפאשיזם ככוח עולה. בכל הארצות קמו תנועות פאשיסטיות. שדגלו כולן בלאומנות קיצונית. בחידוש המיתוסים של העבר הרחוק, על-חשבון הדת ובמושגים של "מרחב-מחיה". תורתו של גורביץ מובנת רק על רקע זה.

גם גורביץ דגל בלאומנות קיצונית, וביקש לחדש את המיתוס הכנעני-העברי העתיק. הבזו שלו ליהדות, שבה ראה סטיה נפשית והיסטורית של האומה העברית, לא היה שונה במהותו מן הבזו שרחשו כל התנועות הימניות דאז ליהדות.

גורביץ היה קשור בקשרי-מישפחה רחוקים במישפחת זאב ז'בוטינסקי. בנו של המנהיג. ערי ז'בוטינסקי, היה חסידו של גורביץ. ונשאר כך עד יומו האחרון. אך זאב ז'בוטינסקי עצמו דחה תורות אלה מכל וכל ועל רקע זה היה מיצוי. גורביץ, שצמח בתנועה הרוויזיוניסטית, נטש אותה בסוף שנות ה-30.

חבל שבתו של גורביץ אינה מוכנה להציג את המפות שצויר אביה כשנא לבסס את תוכניתו לפני הקמת המדינה ואחריה. היו אלה מפות של התפשטות, הרבה מעבר לגבולות ארץ-ישראל השלמה". בסופו של דבר התכוון גורביץ לאימפריה עברית החובקת את "ארץ קדם", עד עיראק ועד בכלל. כשהיא מבוססת על ברית בין האומה העברית והמועוטים השונים במרחב. העיקרון הבסיסי של כל הרעיונות האלה היה שליטה טוטאלית של התנועה הלאומית העברית, ואף של עצם קיומה של לאומיות ערבית (שלא לדבר כלל על לאום פלסטיני).

מכל הבחינות האלה לא היה מרחק רב בין הכנעניות נוסח גורביץ-חורון והכנעניות נוסח יונתן רטוש. קשה לדעת מי מהשניים השפיע יותר על השני.

לרטוש ולחורון היתה השפעה עקיפה על מחשבת הדור. אולם העובדה המכרעת היא שתורותיהם לא נקלטו, וכי נשארו בגדר קוריוזים היסטוריים. המיתוס היהודי ניצח את המיתוס העברי, הכנסיה הרשמית של ישראל היא הציונות, ולא הכנעניות. הדת היהודית משגשגת במדינה, תחת להיעלם בה. יתכן שהשפעה על כך השואה, שגורביץ ורטוש לא יכלו לחלום עליה. כאשר ניסחו את תורותיהם.

אך הבעיות הבסיסיות, שהם עוררו, לא מתו והן רלוונטיות גם לזיכור של היום על הציונות, הגיוענות, הכפיה הדתית והחוק שנתקק לא-מכבר בנסת. בהסתה ובמחחרת. הקובע כי ישראל היא "מדינת העם היהודי".

מעניין שמרגלית שינער, היוצאת מנקודת-מוצא שונה לגמרי מאשר רוב המדינה, מגיעה גם היא לקונסנזוס: שאסור להניח לפלסטינים להקים מדינה משלהם.